

T. B. M. M.
TUTANAK DERĐİŐİ
CİLT : 27
2 nci Birleşim
2 Ekim 2003 Perşembe
Sayfa 8-10

Sivas Milletvekili Selami Uzun'un, geçtiğimiz günlerde bir trafik kazasında hayatını kaybeden Denizli Valisi Recep Yazıcıoğlu'nun meslek hayatındaki başarılarına ve milleti için yaptığı hizmetlere ilişkin gündemdiő konuşması

SELAMİ UZUN (Sivas) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni yasama yılında hepinizi saygıyla selamlıyor, yeni dönemin Türk Milleti için hayırlı olmasını diliyorum.

Bu gündemdiő konuşmamda, hızlı akıp geçen hayatın akışını bir an için durdurup, dikkatlerinizi bu yasama yılının anlam ve önemine uygun bir isme çekmek istiyorum. Bir ay kadar önce kaybettiğimiz milletin valisi Recep Yazıcıoğlu'nu, milletin Meclisinde, bir meslektaş hassasiyetiyle anmak istiyorum.

Onu, her alanda canla başla didinirken gördük. Ölüm haberi geldiğinde, onun, bu ülke için, bu ülkenin insanları için yaptıklarını bir kez daha hatırladık. Cenazesi, ilk kez rahmetli Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın cenazesinde gördüğümüz devlet-millet kaynaşmasına sahne oldu. Ülkenin her görüşten insanı, devletin her kademedeki görevlisi onun cenazesinde bir araya geldi. Gazeteler "Milletin Valisi" diye manşet attı.

Peki, Recep Yazıcıoğlu'nu sıradışı kılan, milletin valisi yapan neydi? Çünkü, o, yıllardır, bürokratik merkeziyetçi sistemi eleştirdi, idare ve siyasette yerinden yönetimi savundu. Bu yönde, devlet-halk işbirliği ve toplum kalkınması metoduyla sayısız proje gerçekleştirdi. Hem yüksek sesle düşündü hem de sistemi zorlayarak pilot laboratuvar uygulamalar yaptı. Çalıştığı her yer adıyla anıldı. Sağlıklı yaşamla ilgili bir dizi uygulamalar yaptı; kolalı içeceklerle, sigara ve alkole hayır, süt ve ayran içelim, kepekli ekmeği yiyelim" kampanyaları başlattı. Yeri gelince "IV. Murat" diye anıldı. Yani, çürümüş sistemi, bir şokla kendine getirmeye çalıştı. O, insanları, doğayla, yaşadıkları şehirle, birbirleriyle, hatta, kendileriyle barıştırdı.

Aydın'dan Erzincan'a vali olarak atandığında, Erzincanlılar "Aydın kaybetti, Erzincan kazandı" demişti; çünkü, Erzincanlılarla aileden biri gibi olmuştu. Erzincan'dan merkeze alındığı zaman ise "bütün Türkiye kaybetti" demişlerdi; çünkü, Türkiye, değerlerinin kıymetini bilmemekte oldukça mahir bir ülkeydi. En önemlisi de, valinin merkeze alınmayla ilgili görüşüydü; "bizden kurtulmak zordur; bizden kurtulmak, ancak ömrümüz sona erince mümkündür" demişti. Halk ile devlet arasında örülen duvarları kaldırmak için mücadele etmişti. Gece 11'de de olsa, köyleri ziyaret ederek, hayatlarında ilk kez valiyle karşılaşan insanlarla aynı sofrayı, aynı derdi paylaşmış, paylaşmakla kalmamış, onların sorunlarına devletin şefkatli yüzüyle çözümler üretmişti. O, halkın sönmeye yüz tutan umudunu yeşertmiş, "bir ihtimal daha var" diyerek, yeni ufuklara yelken açma cesareti aşılamıştı. O, kokuşmuş, hantallaşmış yapılanmaya karşı itaatsizliği kullanmış ve tıpkı antik Yunan sitelerindeki gibi, örnek demokratik yöntemleri uygulayarak, halkı yönetime katılmaya çağırmıştı. Devleti valinin makam otomobilinden ibaret sanarlara, o otomobilin içinden bir insanın çıktığını göstermişti; hem de kendilerinden bir insanın... İnsanlara yürekten bir merhaba sunmuş, kendilerine güvenmelerini sağlamış; aşılamayacak sorunların, unutulmaya yüz tutmuş birlik ve beraberlikle, kardeşlikle nasıl çözüleceğini göstermişti.

Yetkileri elinde toplayan merkezî sistemi şiddetle eleştirmiş ve yerinden yönetimin dillere destan uygulamalarını gerçekleştirmişti. Onüç yıllık kaymakamlık ve ondokuz yıllık valilik görevleri sırasında, Türkiye'nin yönetim sistemindeki eksiklikleri değerlendirme fırsatı bulmuştu. O, 1930'lardaki yönetim anlayışının daha demokratik olduğunu savunuyordu.

Yine, kaymakamların evrak trafiği memurluğuna indirgenmesini içine sindiremiyordu. Kaymakamların bütçeden mahrum olmaları, toplum kalkınması modelini daha 1960'larda başarısız kılmıştı.

Taşrada, hatta Ankara'da, yerel bir sorunun çözümü için söz söyleyecek bir makam bulmak çok zordur; çünkü, her işi, herkesi, neredeyse her kurumu, her bakanlığı ilgilendirmektedir. Her kurum yazmaya muktedirdir; ama, yapmaya muktedir değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELAMİ UZUN (Devamla) - Yetki parsellerine bölünen devlette, kavgadan, iş yapmaya kimsenin zamanı yoktur.

Dillere destan uygulamaları birçok araştırmalara konu oldu. Onun valilik yaptığı illere giden herkes, iki şeyi başardığını gördü; biri, yerel yönetimleri canlandırarak, orayı bir demokrasi okulu haline getirmesidir; diğeri de, müthiş bir yatırım potansiyelini harekete geçirmesidir. Şu sözleri, bu bakımdan, kayda değerdi: "Problemler evrakla beraber daireden daireye, masadan masaya havale edilmekte, sonuçta anarşi ve kaos yaşanmaktadır. En büyük güç halktır. Halkın talebi ve dayatması olmadan bir şey yapılamaz. Sistemi halk değiştirecektir. Kavramlar tartışıldıkça, sistem kilitlendikçe halk harekete geçecektir."

Yerel hizmetlerde ve merkezden planlanan hizmetlerde, devletin sınırlı kaynaklarına yerel kaynakları, yöre halkının gücünü katmıştır. Bakanlık kaynaklarını il özel idaresi kaynaklarıyla birleştirerek, hizmetlerin emanet usulüyle daha hızlı ve ucuz gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Böylece, il merkezlerinde yüzde 40, ilçelerde yüzde 75'e varan tasarruflar sağlamıştır. Kızı Necla Hanımın söylediği gibi "Yazıcıoğlu'nun yaptıkları her valinin yapması gereken şeylerdi, normaldi. Anormal olan, normalden uzaklaştırılmış insanların, onun gerçekleştirdiklerini anlamaktaki yaklaşımlarıydı.

O, pratik bir vali idi. Erzincan depreminde yaptıkları hâlâ hafızalardaki yerini korumaktadır. Deprem sonrası, yıkılan birçok binasıyla acıların kenti haline gelen Erzincan, onun çalışmalarıyla, kısa sürede canlanarak, hayata yeniden dönmüştür. Deprem sırasında vilayete yürümek isteyen halkın arasına girip "haydin, hep beraber yürüelim" diyerek toplumsal bir olayı barışçıl bir şekilde çözümlemesi, bütün yöneticilere örnek olması gereken bir davranıştı. Sivas'ta, halkın karşısına çıkamayan valiyle beraber açılan yaraları görünce, Yazıcıoğlu'nun nasıl bir vali olduğunu daha iyi anlıyoruz.

O, herkesin valisi idi; ne sağın, ne solundu. Etrafında her düşünceden insan vardı. İnsanlara bir arada yaşayıp, sorunlara çözüm bulabileceklerini öğretmişti; ayrılık noktalarını değil, birleştiren konularını öne çıkarmıştı. İnsanlar, ideolojik huzursuzluktan kurtulup, sevgi ve saygıyı tanıyorlardı.

Onu en iyi anlatan cümleler, Tokatlı gazeteci Cemal İncesoyluer'in yazdığı cümlelerdir. Tokatlı gazeteci "Bir dev geldi, kocaman ağzını açıp şöyle bir üfürürdü, kenti kaplayan beyaz ölüm tozu uçup gitti. Taşlaşan insanlar, daldıkları uykudan uyandılar; sokaklara, caddelere, binalara, bahçelere, kısacası, her şeye yeniden can geldi" demişti.

Evet, o, bizim kabına sığmaz valimizdi; yel değirmenlerine karşı savaşmanın beyhude olmadığını öğreten bir Don Kişot'tu; devasa sorunları çözmenin nafile bir uğraş olmadığını göstermekle geçen ömrün sahibiydi. Prof. Dr. Kenan Mortan'ın büyük bir isabetle belirttiği gibi, o, Türk idarecilerine yol gösteren bir kutupyıldızıydı. Bir insan ömrüne sığmayacak hizmetleri yirmi yıllık valilik süresine sığdıran Yazıcıoğlu'nu, Kemaliyeliler şu sözlerle uğurlamışlardı: "Biz bugüne kadar ancak evrak yazıyorduk, maaşımızın hesabından başka bir şey bilmiyorduk. Biz evrak üretmekten iş üretmeye geçiş yaptık. Biz, sizinle birlikte mucizeler yaşadık. Bunu yaşamayan anlayamaz. Bize pencereler açtınız, ufukumuzu genişlettiniz."

Ben de, Erzincanlı Hacı Fevzi Sökmen'in sözleriyle uğurluyorum kendisini. Hacı Fevzi Sökmen şöyle diyordu: "Kapısı herkese açık; sarhoşu gider, delisi gider, kadını gider, erkeği gider. Yol gösterir. Merhameti saymayla bitmez. Biz onunla spor yaptık, suda geldik, havada uçtuk, yolda yürüdük, çok işler yaptık, gizli hallarına vardık. Zerre kadar kötü niyeti yoktur. Yalnız buraya değil ki, buraya ne yaptıysa ilçelere de yaptı. Bunda olan adaleti hiçbir yerde bulamadım. Köylere gider, hastaları görür, başına bir şey gelmişlere yardım eder. Üç gün üç gece söylesem, onun hareketlerini, insanlığını bitiremem. Onun emsali yoktur. Gökte uçan kuşlar görse onu, gülümser. Keşke geldiği zaman tanışmasaydık, o zaman bu kadar üzülmezdik. İnşallah bir gün geri gelir. Belki de gelir, ne bileyim!"

Seni rahmetle anıyoruz. Ruhun şad olsun.

Sevgi ve saygılar sunuyorum. (Alkışlar)